Molnár Réka

Kedves Milan! – avagy képzeletbeli levél Kunderának

Régóta ismerlek. Előbb Doszojevszkijjel kötöttem barátságot, igaz. De téged jobban szeretlek. Jobban olyanabb vagy, mint én. Magamra ismerek olvasásod közben és elgondolkodom, milyen lehetsz igazában. Lelked melyik darabját hordozhatják szereplőid? Ki lehet Irena, Gustaf vagy Tomas benned? Végtére is mindegy. Szereted a filozófiát, így megértheted, hogy mindennek semmi jelentősége sincsen. Most el kell mondanom valamit, remélem, nem bántódsz meg.

Valami megakadt bennem. Dörömböl. Kavarog. Morajlik. Giccsnek hazudik mindent. Feleslegesnek a témát. Az összes témát. Kinyújtja a nyelvét és röhög. Őrületesen röhög. Én meg összehúzom magam. Gubbasztok. Marhaság – gondolom magamban és Chopint hallgatok. Aztán Beethovent. Beethoven megsirattat – legalább. Ez is valami. Könnyebb lenne filmet forgatni, jelenetek tucatjai keringenek valahol, odabent vagy odakint – nézőpont kérdése. Valahol, abban a leírhatatlan térben, ahová visszahúzódhatom, ha rám zuhan a létezés minden elviselhetetlen súlyával együtt, így szépen, teutánad szabadon. Szeretem a műveidet. Húszévesen egyenesen imádtam. „Egyszer szeretnék úgy írni, mint ő" – de csak szeretnék, mert te nem szépelegtél. Te azt állítottad, a lét elviselhetetlenül könnyű. Nincs igazad, nem így van. Kettőnk gondolkodásának metszete egyedül az elviselhetetlenség. A létnek elviselhetetlen súlya van, de csak ha nagybetűvel írjuk. A lét felelősség és folytonos összpontosítást igényel. A lét törékeny, mint egy újszülött. A lét csak addig könnyű, amíg nemtudással párosul – megint loptam tőled és felsóhajtok. Könyved hátoldala ott díszeleg a polcomon, kékben. Nemtudás – ezt a címet sokáig ízlelgettem, elhelyeztem tapasztalati világomban, összevetettem önközpontú érzékeléseim alkotta külvilágommal, és most elmondom, mire jutottam: a nemtudás könnyű. A nemtudás libben, száll és mosolyog. Mindezt fátylak mögül teszi. Boldognak tűnik, mint egy táncos a színpadon, akinek hivatalból is örülnie kell. És most csak neked, halkan és suttogva árulom el, hogy ismét szépelegtem. Sajnálom, igazán. A nemtudás nem kíván hűséget, nem kíván erőfeszítést, nem próbál meg, nincsenek minden addigi gondolkodásoddal és megrögzöttségeiddel ellentétes kívánalmai. A nemtudás önző. Azt akarja, hogy csak vele foglalkozz, miközben

gyönyörű világot teremt, csak neked. A nemtudás soha nem érheti el azt, ami után annyian vágyakoznak, ami után talán te is vágyakozol, titokban, és amit hívnak Szépnek, Egynek, Istennek, Abszolútumnak, Létnek. Rengeteg neve van.

A Lét nem lehet könnyű. De a nemtudás okán lehet elviselhetetlen. A nemtudás megkérdőjelezésének okán. A nemtudás nyomában felderengő tér ijesztő: Mózest elvakította volna. Saul meg is vakult tőle. Részlegesen. A Létre vigyázni kell. A Lét átrajzol minden egyes helyesnek vélt és elgondolt emberi igazságot. Neki külön igazsága van. És ez elviselhetetlenül nehéz. Amilyen nagyra nő a Lét, olyan kicsinyre zsugorodik benne az ember, mígnem feloldódik végtelenségében. Már ha akar. Úgy igazán. Próbáld meg lehunyni a szemed és csak csendben lélegezni. Vesd el minden papírlapra ráerőszakolt, nyomtatásban megjelent igazságodat. Meg fogod látni, hogy a Lét elviselhetetlenül súlyossá válik. Valamivé, aminek tétje van. Amit nem lehet regényekbe tuszkolni. Nem lehet szereplők szájába adni. Nem lehet kijelenteni róla, hogy elviselhetetlenül könnyű. Kérlek, fontold meg, amit írtam. Cserébe megígérem, hogy megpróbálok úgy írni, mint Te – egyébiránt az első regényemen dolgozom. Elhatározásainknak olykor elviselhetetlen súlya van.

Szeretettel,

Réka